

Innst. 342 L

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Prop. 102 L (2011–2012)

Innstilling fra næringskomiteen om lov om Eksportkreditt Norge AS (eksportkredittloven)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Stortinget behandlet 14. desember 2011 Innst. 138 S (2011–2012), jf. Prop. 34 S (2011–2012) Eksportfinansiering og Prop. 42 S (2011–2012) Endringer i Prop. 34 S (2011–2012) Eksportfinansiering. I proposisjonene foreslo regjeringen at forvaltningen av offentlig støttede eksportkreditter skulle videreføres i statlig regi først gjennom en overgangsordning og deretter gjennom en ny, statlig enhet for eksportfinansiering som skulle opprettes innen 1. juli 2012. Stortinget ga Nærings- og handelsdepartementet fullmakt til å inngå en avtale med Eksportfinans ASA om forvaltning av overgangsordningen frem til den statlige enheten blir operativ.

Den statlige enheten opprettes for å sikre videreføring av et konkurransedyktig eksportfinansierings-tilbud for norsk næringsliv. Ordningen med subsidierte CIRR-lån videreføres. I tillegg vil enheten videreføre tilbudet av CIRR-kvalifiserte lån til markedsrente. Det opprettes således ikke en ny ordning for eksportfinansiering, men en ny statlig enhet til å videreføre den gjeldende ordningen.

Nærings- og handelsdepartementet har oppnevnt et interimsstyre som har ansvar for å lede arbeidet med etableringen av den nye enheten. Interimsstyret har foreslått at den nye enheten opprettes som et selvstendig selskap og at virksomheten til selskapet hjemles i lov. Departementet deler denne vurderingen og foreslår at den nye enheten etableres som et

statsaksjeselskap. Det foreslås at selskapet gis navnet Eksportkreditt Norge AS.

Det nye selskapet skal på vegne av staten forvalte den statlige eksportfinansieringsordningen ved å yte lån til eksportfinansiering i form av statssubsidierte CIRR-lån og CIRR-kvalifiserte markedslån på forretningsmessige vilkår. CIRR-lån er lån som gis til låntakere for finansiering av eksportprosjekter med vilkår iht. OECDs avtale «Arrangement on Officially Supported Export Credits». Rentesatsen fastsettes ved tidspunktet for kontraktinngåelse, mens lånekontrakten gjerne signeres noe senere. Låntaker kan, før det trekkes på lånet, velge å benytte seg av den allerede fastsatte CIRR-renten eller gjeldende markedsrente. Lån til markedsrente betegnes som CIRR-kvalifiserte markedslån.

Ved å etablere den nye statlige enheten som et aksjeselskap vil det følge av selskapsformen at det juridiske ansvaret for selskapets virksomhet i utgangspunktet skal ligge hos selskapet og ikke hos staten som eier. Departementet foreslår imidlertid at staten skal være ansvarlig for de forpliktelser selskapet pådrar seg i forbindelse med selve utlånsvirksomheten og som ikke knytter seg til driften av selskapet. For øvrig vil staten ikke være ansvarlig for selskapets forpliktelser ut over innskutt egenkapital.

Ved organisering i et eget aksjeselskap vil statsråden som forvalter av eierskapet kun ha instruksjonsmyndighet gjennom generalforsamlingen. Instruksjonsmyndigheten vil ikke benyttes til å instruere selskapet i saker knyttet til konkrete utlån.

Etter departementets mening bør formålet med etableringen av selskapet, samt nærmere regler om selskapets virksomhet, gis ved lov, eventuelt supplert med forskrift gitt i medhold av lov. Det fremmes derfor forslag til en egen lov om Eksportkreditt Norge AS. En lovfesting av selskapets virksomhet vil også være nødvendig av hensyn til reglene om offentlige

anskaffelser, se nærmere lovforslaget § 3 og merkna-
dene til denne paragrafen. Med dette som utgangs-
punkt er det departementets syn at det vil være mest
hensiktsmessig at loven også, med ett unntak, inne-
holder de unntak fra annen lovgivning som skal
gjelde for selskapet.

Aksjeloven får fullt ut anvendelse på selskapet,
noe som er presisert i lovforslaget § 6. Det kan reises
spørsmål om selskapet må anses som offentlig virk-
somhet, og dermed omfattes av lover som regulerer
slik virksomhet. For å unngå tvil om dette, foreslår
departementet at det i loven fastslås at en rekke
offentligrettslige lover som regulerer offentlig virk-
somhet, ikke skal gjelde for selskapets virksomhet.
Dette gjelder forvaltningsloven, tjenestemannsloven,
tjenestetvistloven og arkivloven, jf. lovforslaget § 8
og merkna-
dene til denne paragrafen. Departementet
foreslår videre at heller ikke offentliglova skal gjelde
for selskapet, fordi selskapets virksomhet i stor grad
vil knytte seg til forretningsvirksomhet. Regjeringen
vil fremme en endringsforskrift til forskrift om
offentliglova som fastsetter at offentliglova ikke
gjelder for selskapet, og dette unntaket reguleres
således ikke i lov om Eksportkreditt Norge AS.

Ettersom det er staten som skal finansiere utlå-
nene og ha lånene på sin balanse, er departementet
videre av den oppfatning at finansieringsvirk-
somhetsloven ikke bør gjelde for selskapets virksomhet.
Lånevirk-
somheten organiseres slik at staten tar all
risiko knyttet til utlånsvirksomheten, og selskapets
egenkapital skal således ikke reflektere størrelsen på
utlånsvirksomheten som selskapet forvalter. Selska-
pet vil imidlertid inngå forpliktende avtaler knyttet til
driften og derigjennom være eksponert for en viss
risiko. Eksportkreditt Norge AS skal forvalte det stat-
lige eksportfinansieringstilbudet på en måte som sik-
rer at det ikke utdeles statlig støtte i strid med EØS-
avtalens forbud mot ulovlig statsstøtte. For å etablere
rettslig sikkerhet for dette vil selskapets tilbud om
markeds-
lån bli notifisert til EFTAs overvåkningsor-
gan ESA.

Det har av tidsmessige årsaker ikke vært praktisk
gjennomførbart å sende lovforslaget på alminnelig
høring, men synspunkter har blitt innhentet fra
berørte på annen måte. Interimsstyret har bl.a. hatt
løpende dialog med berørte parter i næringslivet, og
departementet har gjennomført flere høringsmøter
med organisasjoner fra næringslivet.

1.2 Administrative og økonomiske konsekvenser

Opprettelsen og driften av selskapet vil kreve
bevilgninger fra Stortinget, både midler til aksjekapi-
tal og til drift av selskapet. I tillegg kommer behov
for bevilgninger til utlånsvirksomheten.

Departementet vil komme tilbake til Stortinget
vedrørende selskapets driftskostnader, størrelsen på

egenkapitalinnskuddet og bevilgninger knyttet til
utlånsvirksomheten i forbindelse med revidert nasjo-
nalbudsjett 2012 og deretter i årlige budsjettproposi-
sjoner.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbei-
derpartiet, Else-May Botten, Lillian
Hansen, Arne L. Haugen, Ingrid Heggø
og lederen Terje Aasland, fra Frem-
skrittspartiet, Per Roar Bredvold,
Harald T. Nesvik og Torgeir Trældal,
fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Svein
Flåtten og Elisabeth Røbekk Nørve, fra
Sosialistisk Venstreparti, Alf Egil Hol-
melid, fra Senterpartiet, Irene Lange
Nordahl, og fra Kristelig Folkeparti,
Rigmor Andersen Eide, viser til Prop. 102 L
(2011–2012) Lov om Eksportkreditt Norge AS
(eksportkredittloven), hvor det foreslås å opprette en
ny statlig enhet for eksportfinansiering, som har til
oppgave, på vegne av staten, å forvalte den statlige
eksportfinansieringsordningen ved å yte lån til eks-
portfinansiering i form av statssubsidierte CIRR-lån
og CIRR-kvalifiserte markeds-
lån på forretningsmes-
sige vilkår.

Komiteen viser i den forbindelse til Stortin-
gets behandling av Prop. 42 S (2011–2012) og Innst.
138 S (2011–2012) hvor komiteen uttrykte følgende:

«Komiteen ser det som viktig at den nye statlige
eksportfinansieringsordningen skal være robust,
pålitelig og kostnadseffektiv, og sikre norsk eksport-
industri gode, forutsigbare og konkurransedyktige
vilkår».

Komiteen er på denne bakgrunn opptatt av at
en ny statlig eksportfinansieringsordning skal utvikle
og tilby konkurransedyktige finanstjenester til norsk
eksportindustri.

Komiteen viser til at Nærings- og handelsde-
partementet oppnevnte et interimsstyre som leder
arbeidet med å opprette selskapet og at dette inte-
rimsstyret på oppdrag fra regjeringen har kommet
med en anbefaling om en innretning og organisa-
sjonsform for den nye enheten. Komiteen merker
seg at interimsstyrets anbefaling er at den nye enhe-
ten etableres som et selvstendig selskap og at ramme-
betingelsene for selskapet hjemles i særskilt lov.
Komiteen har videre merket seg at regjeringen på
denne bakgrunn fremmer forslag om at det etableres
et nytt statlig aksjeselskap med navn Eksportkreditt
Norge AS hvor selskapets ansvar er å forvalte en stat-
lig ordning for finanstjenester til norsk eksport av
kapitalvarer og tjenester.

Komiteen slutter seg til at det etableres et eget statlig aksjeselskap i tråd med de forslag som fremkommer i proposisjonen og mener at dette vil være et godt rammeverk for det formål selskapet blir tillagt. Komiteen har videre merket seg at forvaltningen av den statlige eksportfinansieringsordningen skjer ved at selskapet normalt inngår avtaler for statens regning i henhold til de regler som gjelder for offentlig støttede eksportkreditter, eller yter lån på markedsmessige vilkår som et alternativ til disse. Komiteen viser videre til at det er selskapet som skal ivareta hele prosessen knyttet til salg/promotering, søknadsbehandling, tilsagn, utbetaling og oppfølging av lån. Komiteen vil i den forbindelse vektlegge betydningen av at selskapet opptre slik at det er en attraktiv partner for norsk eksportindustri og at selskapets tjenester fremstår som konkurransedyktige, fleksible og attraktive. Komiteen legger til grunn at regjeringen sikrer at selskapet opptre i samsvar med dette.

Komiteen er tilfreds med at staten har inngått avtale med Eksportfinans ASA om å tilby de av Eksportfinans ASAs ansatte som arbeider med CIRR-kvalifiserte lån og virksomhet med naturlig tilknytning til dette, ansettelse i den nye, statlige enheten etter overgangsordningens opphør. Komiteen ser dette som viktig for å sikre at den nye enheten vil få nødvendig kompetanse for å kunne videreføre eksportfinansieringstilbudet uten opphold.

Komiteen har merket seg at selskapet vil utbetale lån til kundene direkte fra statskassen, og at alle lånesøkere som oppfyller kravene skal få tilbud om lån. Komiteen mener at dette underbygger en robust ordning som på en god måte vil kunne håndtere og innfri de lånevolum som norsk eksportindustri vil etterspørre i tiden framover.

Komiteen har videre merket seg at staten er finansieringskilde for driften av selskapet gjennom årlige bevilgninger over statsbudsjettet. Komiteen vil i den forbindelse legge til grunn at bevilgningene er av en slik karakter at man gjennom driften av selskapet ikke forringer mulighetene til å være en konkurransedyktig, fleksibel og attraktiv partner for norsk eksportindustri.

Komiteen viser til proposisjonen hvor det slås fast at størrelsen på selskapets egenkapital må fastsettes ut ifra en vurdering av den risiko selskapet er ment å skulle ta, og videre at lånevirkomheten innrettes slik at staten tar all risiko knyttet til utlånsvirkomheten. Komiteen mener en slik organisering er svært positivt da selskapets egenkapital ikke bør gjenspeiles i utlånsvirkomheten.

Komiteen mener den foreslåtte ordningen for en permanent organisering av eksportfinansieringsordningen på en god måte følger opp de føringer som ble lagt i forbindelse med Stortingets behandling av

Prop. 42 S (2011–2012) og gjennom Innst. 138 S (2011–2012). Komiteen mener ordningen slik den er presentert i proposisjonen samt de føringer som fremkommer gjennom denne innstillingen, legger et godt grunnlag for en robust, pålitelig og kostnadseffektiv ordning som vil sikre norsk eksportindustri gode, forutsigbare og konkurransedyktige vilkår. Komiteen vil videre anføre at det er særskilt behov for å sikre at saksbehandlingstid og fleksibilitet svarer med eksportindustriens behov.

Komiteen viser til brev fra statsråden datert 24. mai 2012 hvor følgende fremkommer:

«Rammene for hvilke lån staten kan overta fra Eksportfinans ASAs utlånsportefølje ble fastsatt under Stortingets behandling av Innst. 138 S (2011-2012) jf. Prop. 34 S og Prop. 42 S (2011-2012) om eksportfinansiering.

Stortinget ga under behandlingen regjeringen bl.a. 'fullmakt til å overta i sin helhet CIRR-kvalifiserte lån som kommer til refinansiering ved endt marginbindingsperiode'.

For overtakelse av lån fra når Eksportkreditt Norge er operativt er det lagt inn en verbal omtale i Prop. 111 S (2011-2012) under kap 2429, post 90 Utlån, hvor det står at 'I 2012 vil utbetalingsbehovet følge av nye eksportlån som kommer til utbetaling i andre halvår 2012, og videreføring av hele eller deler av Eksportfinans ASAs lån som er i tråd med låneordningens formål og hvor marginbinding utløper i 2012 eller 2013. Slik videreføring kan skje ved at Eksportkreditt Norge refinansierer Eksportfinans' lån eller på annen måte overtar nevnte lån fra Eksportfinans'.

Næringskomiteen spør om hvorvidt enkelte lån i Eksportfinans ASAs utlånsportefølje dekkes av beskrivelsen ovenfor. Lånene det gjelder er markeds- lån, som i utgangspunktet ville vært CIRR-kvalifiserte, men hvor låntaker ikke har sendt søknad før den kommersielle kontrakten ble signert.

Eksportfinans ASA opplyser at de har 13 lån i sin utlånsportefølje som i utgangspunktet var CIRR-kvalifiserte dersom søknad var blitt sendt. Volumet på disse 13 lånene er på 2 578 mill. kroner. Marginbindingsperioden for disse lånene utløper i perioden desember 2012 til november 2014.

For å sikre en sømløs overføring av forvaltningen av eksportfinansieringsordningen anser NHD at fullmakten omfatter eksisterende lån som i utgangspunktet ville vært CIRR-kvalifiserende om søknad hadde foreligget før kontraktinngåelse. For at nye lån skal være CIRR-kvalifiserte må det søkes om CIRR-lån før kontraktinngåelse»

Komiteen viser til brevet og er tilfreds med at det der slås fast at NHD tolker fullmakten slik at den omfatter eksisterende lån som i utgangspunktet ville vært CIRR-kvalifiserende om søknad hadde foreligget før kontraktinngåelse. En slik tolkning er i overensstemmelse med komiteens syn.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti støtter løsningen med et statlig selskap, da Eksportfinans ASA ikke lenger kunne møte de

endrede kapitaldekningskravene til denne type institusjoner. Disse medlemmer vil imidlertid nok en gang påpeke at det var manglende initiativ og muligens også manglende vilje fra regjeringens side til å prøve ut muligheten for et varig unntak fra kapitaldekningsdirektivet som etter hvert brakte Eksportfinans ASA i en uholdbar stilling i markedet i løpet av 2011. Disse medlemmer viser til at regjeringen var kjent med situasjonen for Eksportfinans ASA allerede fra senhøsten 2010 og at både Finanstilsynet i et brev av 20. april 2011 til Finansdepartementet og 2 uavhengige juridiske rapporter i november 2011 fastslo at det kunne vært mulig med et slik unntak, men at et slikt alternativ aldri ble forsøkt benyttet av regjeringen.

Disse medlemmer viser til at følgen av dette var at Eksportfinans ASA høsten 2011 ble nedgradert av internasjonale ratingbyråer, mistet sine konkurransefortrinn og etter hvert kom i en situasjon hvor de ikke lenger kunne yte konkurransedyktige eksportfinansieringstilbud til norske eksporterende bedrifter. Ansvar for at deler av norsk eksportindustri i lang tid svevde i uvisshet om hva de kunne tilby sine kunder ved kontraktsinngåelser og på den måten mistet konkurransekraft og mulige kontrakter, hviler på regjeringen. Disse medlemmer mener derfor det også i denne innstillingen er grunn til å understreke og vise til den berettigede kritikk som en samlet opposisjon fremmet i Innst. 138 S (2011–2012).

Disse medlemmer viser til at Eksportfinans ASA tilbød både markedslån og CIRR-lån og at mange kunder valgte markedslån i et fallende marked for å bli mer konkurransedyktige ved lavere renter. Det var også etablert praksis at Eksportfinans ASA kunne reforhandle disse og tilby ny rente. Disse medlemmer viser til at det er en betydelig portefølje av slike lån hos eksportbedrifter som ikke lenger kan få reforhandlet disse hos Eksportfinans ASA og hvor heller ikke det nye statsselskapet etter proposisjonen vil ta over lånene fordi de ikke lenger regnes som CIRR-lån, fordi kundene i utgangspunktet valgte det bort. Disse medlemmer viser til at bedriftene da må refinansiere i et svært dyrt lånemarked hvis det i det hele tatt er mulig å få det til, noe som opplagt må være en utilsiktet virkning av endringen fra Eksportfinans ASA til Eksportkreditt Norge AS. Disse medlemmer vil understreke at disse låntakere selv har valgt markedslån, men i tillit til et system som siden 1978 hadde gitt en valgfrihet til den gunstigste løsningen. Disse medlemmer mener derfor det vil være riktig at Eksportkreditt Norge AS refinansierer slike lån som nå har falt mellom to stoler i systemet, særlig tatt i betraktning av at lånene ikke er annerledes enn de «CIRR-kvalifiserende» og således garantert av andre banker og GIEK.

Disse medlemmer viser til at komiteen under sitt arbeid har tatt opp denne problematikken og at statsråden i sitt svarbrev til Stortinget av 24. mai 2012 har bekreftet at det vil bli sikret en sømløs overføring av denne type eksisterende lån.

Disse medlemmer viser imidlertid til at det følger av det samme brev fra statsråden at det i fremtiden ikke vil være mulig for Eksportkreditt Norge A/S å gi lån på markedsmessige vilkår til prosjekter hvor det søkes etter at kontrakt er inngått selv om garantister er på plass. Dette betyr at bedrifter alltid må legge inn søknad om finansiering til Eksportkreditt Norge A/S før de inngår kontrakt, også når de i utgangspunktet ikke trenger det, men at det på grunn av prosjektenes størrelse og kompleksitet kan bli aktuelt senere med eksportfinansiering på markedsmessige vilkår. Disse medlemmer viser til at dette betyr en unødig byråkratisering av prosessene knyttet til eksportfinansieringen og vil medføre at den nye ordningen er mindre fleksibel når det gjelder eksportfinansiering på markedsmessige vilkår, enn slik det var gjennom Eksportfinans ASA.

Disse medlemmer viser videre til at Eksportkreditt Norge A/S som et statlig selskap er underlagt statstøtteregeverket i EU/EØS når det gjelder renteprikingen på de CIRR-kvalifiserende markedslån, men at dialogen mellom regjeringen og ESA ikke er avsluttet rundt et prissystem som kan sikre godkjenning i ESA samtidig som det gir konkurransedyktige betingelser for låntakerne. Disse medlemmer viser til Prop. 34 S (2011–2012) som understreket nettopp disse forutsetningene og vil uttrykke sin bekymring for at man fortsatt ikke er kommet i mål med ESA-godkjenningen for et system som skal være operativt for norsk eksportindustri fra 1. juli 2012.

Disse medlemmer viser til at alle utlån ifølge proposisjonen skal være garantert enten av statlige eksportgarantiinstitusjoner eller finansinstitusjoner etter regler som skal fastsettes nærmere. Disse medlemmer forutsetter at både utenlandske og norske banker i utgangspunktet vil være aktuelle som godkjente garantister og at i hvert fall alle norske banker vil bli akseptert som garantister hensett til den enkelte banks størrelse.

Disse medlemmer viser til at det vil kunne påløpe en god del meromkostninger i forbindelse med at lån som opprinnelig er gitt av Eksportfinans ASA, blir overtatt av Eksportkreditt Norge AS og at låneavtaler mv. dermed vil måtte omarbeides. Disse medlemmer mener man i disse tilfelle bør vurdere å fravike de ordinære regler om at låntaker skal betale slike meromkostninger, siden låntaker i disse tilfellene ufrivillig pålegges et skifte av kreditor.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om Eksportkreditt Norge AS (eksportkredittloven)

§ 1. Formål

Loven fastsetter rammer for etableringen og driften av et statlig norsk aksjeselskap som skal ha til formål å forvalte en statlig ordning for finanstjenester til norsk eksport av kapitalvarer og tjenester. Selskapets navn skal være Eksportkreditt Norge AS.

§ 2. Selskapets eier

Staten skal eie alle aksjene i selskapet.

§ 3. Selskapets virksomhet

For å fremme formål som nevnt i § 1, kan selskapet i eget navn

1. yte offentlig støttede eksportkreditter i henhold til internasjonale avtaler, og
2. yte lån på markedsmessige vilkår som et alternativ til lån som nevnt i nr. 1.

Nærmere regler om eksportkreditter og lån som kan ytes i medhold av første ledd, kan gis av departementet ved forskrift.

§ 4. Finansiering av selskapets virksomhet

Utlånsvirksomheten skal i sin helhet finansieres ved bevilgning over statsbudsjettet.

Midler til driften av selskapet bevilges av staten.

Selskapet kan ikke oppta lån eller stille sikkerhet uten Stortingets samtykke.

Riksrevisjonen skal forestå revisjon av láneregnskapet.

§ 5. Statens ansvar

Staten er ansvarlig for de forpliktelser som selskapet pådrar seg i forbindelse med utlånsvirksomheten og som ikke knytter seg til driften av selskapet. Krav mot staten som nevnt i første punktum, skal rettes til selskapet.

§ 6. Aksjeloven

Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper gjelder for selskapet i den utstrekning ikke annet følger av loven her.

§ 7. Styrets myndighet

Forvaltningen av selskapet hører under styret, som også påser at selskapet drives i samsvar med bestemmelser fastsatt i eller i medhold av lov, selskapets vedtekter samt generelle retningslinjer fastsatt av generalforsamlingen.

Saker som antas å være av vesentlig betydning for selskapets formål, som i vesentlig grad kan endre virksomhetens karakter, eller som kan få vesentlige samfunnsøkonomiske eller samfunnsmessige virkninger, skal forelegges for generalforsamlingen før styret treffer vedtak. I vedtektene kan det fastsettes nærmere regler om hvilke saker som skal forelegges generalforsamlingen etter første punktum.

§ 8. Forholdet til annen lovgivning

Lov 10. februar 1967 om behandlingssaker gjelder ikke for selskapets virksomhet.

Lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. og lov 18. juli 1958 nr. 2 om offentlige tjenestetvister gjelder ikke for selskapet.

Lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjelder ikke for selskapet, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 1–3 første ledd nr 1.

Lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv gjelder ikke for selskapet.

§ 9. Utfyllende bestemmelser

Departementet kan ved forskrift fastsette nærmere bestemmelser om utlånsvirksomheten og selskapets virksomhet, herunder saksbehandlingen i lånesaker, forvaltningen av selskapets midler, driften av selskapet inkludert dekning av selskapets driftskostnader, samt for øvrig til utfylling av lovens bestemmelser.

§ 10. Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i næringskomiteen, den 31. mai 2012

Terje Aasland

leder og ordfører

